

1 TITTEL PÅ PROSJEKT

Tegnsang i kor!

2 INNLEDNING

2.1 Bakgrunn for prosjektet

I Norge finnes det 2500 barn med hørselshemming. Dette tallet er et estimat fra HLF og det barneaudiologiske miljøet. En norsk studie viser at 10 % av barn mellom 6 og 10 år har språkvansker (Hollung-Møllerhaug, 2010). Studier viser at barn og unge med hørselshemming ofte faller utenfor det sosiale fellesskapet i barnehage og skole (Kermit, 2018).

Tegnsang er en metode som dreier seg om reell inkludering av barn og unge med hørselstap eller andre funksjonshemninger som gjør at barn- og unge har begrenset språk, i et musikalsk fellesskap. Barna og ungdommene møtes i et musikalsk fellesskap hvor man synger sammen. Tegnsang bruker tegn fra det norske tegnspråket til å støtte opp under teksten i sanger.

Tegnsang startet som et prosjekt i Trondheim, og har gjennom mange år skapt mye inkluderende aktivitet for barn og unge. Utgangspunktet for prosjektet har vært å gi barn og unge med hørselshemming et fellesskap og fritidstilbud sammen med hørende barn og unge. I arbeidet med prosjektet har det vist seg at Tegnsang har et langt større nedslagsfelt, ved at det kan brukes til å inkludere barn og unge med andre utfordringer. Tegnsang har vist seg å være egnet som et nyttig verktøy for barn og unge med ulike funksjonshemninger og/eller språkutfordringer. Dette dannet bakgrunnen for målet til prosjektet om at alle barn og unge skal kunne synge i kor uavhengig av funksjonshemming.

Med bakgrunn i dette ønsker vi nå å spre Tegnsang til flere ulike deler av landet. Slik at flere barn og unge kan få mulighet til å synge i kor og oppleve et inkluderende fellesskap, selv om de har en funksjonshemming.

2.2 Mål for prosjektet

Det overordnede målet for prosjektet er at alle barn og unge skal kunne synge i kor uavhengig av funksjonshemming. Viktigheten av å være en del av et sosialt fellesskap er avgjørende for å forhindre sosialt utenforskap. Gjennom Tegnsang ønsker vi å skape selvtillit og sosial kompetanse hos barn og unge. Funksjonshemming skal ikke være en grunn til at barn og unge faller utenfor organiserte fritidsaktiviteter. Samtidig er prosjektet av den karakter at korene består av barn og unge med og uten funksjonshemninger. Det er viktig at sangerne får delta på lik linje i koret, og at koraktiviteten tilrettelegges for å være tilpasset de ulike funksjonshemninger som finnes i koret. Funksjonshemming skal ikke være en grunn til å falle utenfor fritidsaktiviteter slik som kor.

Tegnsang har som formål å legge til rette for at barn og unge med hørselstap/begrenset språk har mulighet til å delta i kor i sitt nærmiljø, ved å skape en arena for meningsfull fritidsaktivitet og vennskap.

Prosjektet har som mål å bygge opp kompetanse hos dirigenter og kor om tegnsang, og om hvordan korene kan bruke dette som et verktøy for å være et inkluderende kor. Dette er fordi at dirigentene har en viktig rolle i et kor. Gjennom metodiske og pedagogiske verktøy som Tegnsang kan dirigentene inkludere barn og unge i koret. "Universelt utformet kor" er inkluderende kor som er tilrettelagt for alle.

Delmål:

Fase 1:

1. Få 12 dirigenter til å delta i prosjektet
2. Utvikle et ferdig sertifiseringsmateriale, som beskriver man lære for å være en tegnsangdirigent.
3. Sertifisere 12 dirigenter i Tegnsangmetodikk
4. Trene opp 6 mentorer

Fase 2:

1. Dirigentene innfører Tegnsang i sitt kor
2. Mentoroppfølging, 4 møter mellom hver mentor og dirigent
3. 2 Fagseminarer

Fase 3:

1. Utarbeide en rapport på bakgrunn av prosjektet
2. Utarbeide og ferdigstille kompetansemateriell om Tegnsang

3 PLAN OG GJENNOMFØRING

3.1 Måloppnåelse og resultatevaluering

Resultatevaluering av de ulike delmålene vil bli gjort i slutten av de ulike fasene. Det vil gjennom de ulike fasene hele tiden bli gjort evalueringer for å sjekke om prosjektet når sine delmål. Dette gjøres gjennom statusgjennomganger. Det er Ung i Kor, ved prosjektleder, som har ansvar for å samle inn data og tilse at resultatevaluering gjennomføres.

Fase 1

For å oppnå delmål 1 og 3. vil det bli innhentet data fra påmeldingsskjema til sertifiseringen, og oppmøtelister for å sikre at dirigentene har gjennomført sertifiseringen.

Delmål 2 og 4. blir vurdert ut i fra om sertifiseringsmaterialet er ferdigstilt og at mentorene har deltatt på faglig opplæring.

Fase 2

Delmål 1 vil bli vurdert gjennom samtaler og rapportering fra dirigentene. Rapporteringen vil bestå av beskrivelse av aktivitet, medlemsmasse og faglig innhold.

Delmål 2 vil bli evaluert ved at mentorene melder inn hvor mange mentormøter som er gjennomført. På slutten av perioden legges det opp til et møte med mentorene hvor gjennomføringen av mentorordningen blir evaluert.

Delmål 3 vil bli resultatevaluert gjennom spørreundersøkelse til deltakerne på fagseminarene.

Fase 3

Delmål 1. vil bli evaluert gjennom at rapporten er ferdigstilt.

Delmål 2. vil bli evaluert gjennom at kompetansematerialet er ferdigstilt.

3.2 Målgruppe

Målgruppen til prosjektet består av flere ulike målgrupper: barn og unge, dirigenter og kor, mentorer.

Dirigentene vil bli rekruttert gjennom Ung i Kor sine kanaler, og gjennom samarbeidspartnere til Ung i Kor. Det er ønskelig at de dirigentene som blir rekruttert har egne kor. Det er slik vi også ønsker å rekruttere kor til prosjektet, ved å bruke korene til de dirigentene som blir sertifisert. Det vil være et mål i rekrutteringen av kor og dirigenter at det er en god geografisk spredning i hele landet.

For å rekruttere barn og unge vil dette foregå ved at korene som deltar rekrutterer sangere på vanlig måte. Samtidig vil det i samarbeid med HLF bli sendt ut informasjon til barn og unge, og deres foreldre om hvor det starter opp Tegnsangkor, for å fortelle om tilbudet. Det vil også bli sendt ut informasjon som formidles til barn, unge og foreldre gjennom skolene i nærområdet til koret.

Mentorene rekrutteres fra dirigenter som tidligere har gjennomført opplæringstiltak fra Ung i Kor i Tegnsang, og som har jobbet med Tegnsang i sine kor over en lengre periode.

3.3 Tiltak/Aktivitet

Prosjektet er tenkt å bestå av tre ulike bolker. Disse er:

1. Opplæring og sertifisering
2. Oppbygging av tiltak
3. Dokumentasjon og evaluering

Opplæring og sertifisering høst 2020 - høst 2021

Ressursgruppen vil arbeide med å utforme en sertifisering for dirigenter i Tegnsang. Her vil det være viktig å lage en samlet metodikk basert på tidligere arbeid og erfaringer. Når sertifiseringen er klar vil det bli laget kurs for påmeldte dirigenter til prosjektet. Kursene vil være en innføring i metodikken Tegnsang. Denne opplæringen skal gjøre dirigentene i stand til å ta i bruk Tegnsang i sitt kor. Dirigentene vil etter endt kursrekke bli sertifisert som Tegnsangdirigenter.

I denne perioden vil det bli arbeidet med å rekruttere mentorer til del 2 av prosjektet. Mentorene vil i denne perioden får opplæring i hvordan de kan være en god mentor og faglig påfyll av Tegnsangmetodikk. Dette gjøres gjennom interne fagdager for mentorene.

Oppbygging av tiltak høst 2021 - høst 2022

De sertifiserte dirigentene starter opp med Tegnsang i sitt kor. På den måten får dirigentene tatt i bruk metodikken, og korene vil bli inkluderende for alle barn og unge, uavhengig av funksjonshemming. I denne perioden vil dirigentene få oppfølging av sin tildelte mentor. Mentoren vil besøke dirigenten på korøvelse og gi veiledning og tilbakemelding på arbeidet. Det vil i denne perioden også være fokus på at korene rekrutterer barn og unge med hørselshemming og språkvansker. Det vil bli arrangert fagdager i løpet av perioden hvor alle dirigentene og mentorene møtes og får faglig påfyll og utveksle erfaringer.

Dokumentere og evaluere høst 2022 - høst 2023

I denne delen av prosjektet vil det bli utviklet kompetansemateriell, samt en sluttrapport om prosjektet. Målet med dette er å samle erfaringer, kompetanse og metodikk som er utarbeidet gjennom prosjektet for å kunne gi andre dirigenter et verktøy for hvordan de kan bruke Tegnsang i sitt kor. Det vil i denne perioden også være noe oppfølging av dirigentene gjennom mentorene. Målet er at dirigentene etter denne fasen i prosjektet vil være selvstendige og trygge Tegnsangdirigenter. Dirigentene vil i denne perioden teste ut kompetansematerialet i sitt kor.

3.4 Gjennomføring og fremdriftsplan

En ressursgruppe etableres ved prosjektets start, og holder jevnlige møter utover høsten. Ressursgruppen vil ha ansvar for å utarbeide sertifiseringen og metodikken. Gruppen vil bestå av:

Merete Lippert Tobiassen, musikkterapeut og kordirigent som har arbeidet i mange år på spesialskole med elever innenfor autismespekteret, spesifikke lærevansker, syns- og hørselsvansker, multifunksjonshemming ect. I arbeidet har Merete brukt kor og tegnsang. Hun har gjennomført opplæringstiltak i regi av Ung i Kor om Tegnsang.

Ingunn Skogstad Lingås har i flere år dirigert Tegnsangkor i Trondheim. Hun har en lang bakgrunn fra arbeid med kor og musikk, og har gjennomført opplæringstiltak i regi av Ung i Kor om Tegnsang. Til daglig arbeider hun med barn som har hørselshemming i skolen, og kan tegnspråk.

Inga Sandve er utdannet musikkpedagog ved Norges Musikkhøgskole. Hun har jobbet som kordirigent i Oslo for store barnekor siden 2008. Tidligere har Inga arbeidet med barn og unge med språkvansker, og har gjennomført kurs i tegn og tale. I sitt arbeid som kordirigent bruker hun Tegnsang som et pedagogisk virkemiddel. Inga har også holdt kurs for dirigenter hvor hun har videreformidlet sin erfaring og sett hvor stort engasjement det skaper hos dirigenter omkring pedagogikk og hvordan man kan tilrettelegge for barn med eller uten hørselshemming.

I tillegg til de som er nevnt over, vil ressursgruppen bestå av prosjektleder fra Ung i Kor og en representant fra HLF. Det vil underveis i arbeidet vurderes om det er nødvendig å hente inn ytterligere personer med relevant kompetanse til ressursgruppen.

Utlysning og påmelding til prosjektet vil skje i løpet av høsten 2020. Dirigentene som melder seg på forplikter seg til å være med i prosjektet gjennom en treårsperiode. Sertifiseringen av dirigentene vil skje i løpet av våren 2021. Sertifiseringen vil bestå av 3 samlinger, hver på 3 dager. Samlingene vil finne sted i Oslo og Bergen.

Opplæring av mentorer vil skje tidlig høst 2021. Dette vil skje gjennom to samlinger i Oslo. Mentorene vil få faglig påfyll om Tegnsang, samt kursing i det å være mentor.

Gjennom skoleåret 2021/2022 etablerer de sertifiserte dirigentene Tegnsang i sitt kor. De vil gjennom dette året få 4 besøk av sin mentor, samt oppfølging på mail og/eller telefon. Besøkene av mentor skjer på korøvelsene. Mentor observerer arbeidet og kommer med kommentarer og innspill til dirigenten etter korøvelsen.

Tidlig høst 2022 vil arbeidet med å utarbeide kompetansemateriell starte. Her vil det bli kjøpt inn ekstra arbeidskraft for å utarbeide dette materialet. Rekruttering til dette vil skje våren 2022. Materialet skal inneholde metodikk, repertoar og annen informasjon om hvordan Tegnsang kan brukes i praksis. En viktig del av dette arbeidet blir å hente inn erfaringer fra prosjektets deltakere. Det vil også i denne perioden bli utarbeidet en sluttrapport om prosjektet av prosjektleder. Denne rapporten vil være en sammenfatning av alt som er gjort i prosjektet, evaluere måloppnåelsen, og formidle erfaringer fra prosjektet.

Sommer - høst 2023 vil bestå av utgivelse av kompetansemateriell og rapport, samt formidling av dette i aktuelle kanaler.

Tabell 1. Fremdriftsplan (inntil 8 milepæler) for hele prosjektperioden.

Start mnd/år	Slutt mnd/år	Milepæl/aktivitet
sep 2020	jan 2021	Ferdig utarbeidet sertifiseringsopplegg
feb 2021	juli 2021	Ferdig sertifiserte dirigenter
aug 2021	okt 2021	Ferdig opplæring av mentorer
sep 2021	juni 2022	Sertifiserte dirigenter har fått mentor veiledning i sitt kor, og har fått inkluderende Tegnsangkor.
aug 2022	mai 2023	Utarbeidelse av kompetanse materiell for hvordan man kan starte og drive Tegnsangkor og inkluderende kor.
Juni 2023	sep 2023	Utgivelse av kompetansemateriell og ferdig evaluering av prosjektet. Formidling av resultater.

4 ANDRE OPPLYSNINGER

4.1 Etske vurderinger og personvern hensyn

Ung i Kor vil samle inn personopplysninger til påmeldte deltakere til kursene. Disse personopplysningene behandles og brukes i samsvar med gjeldende lovverk for GDPR.

Korene vil også ha behov for å innhente personopplysninger om sangerne i korene. Her vil korene få tilgang til retningslinjer for hvordan personvernopplysninger skal oppbevares og brukes i samsvar med GDPR. Korene og lederne for korene får også tilsendt en mal for taushetsplikt med tanke på særlig sensitive personopplysninger. Korene oppfordres til å bruke denne malen og signere den.

4.2 Frivillighet

Frivillighet er en viktig del av prosjektet. Ung i Kor er en frivillig organisasjon, og for at prosjektet skal kunne gjennomføres er det avhengig av en betydelig frivillig innsats, anslått 700 timer. Gjennom styret som bruker tid til å utforme prosjektet og sette planer og mål for prosjektet. Samtidig er vi avhengige av frivillige for å gjennomføre kurs og arrangementer. De frivillige bidrar også i arbeidet med å formidle prosjektet og rekruttere deltakere.

En arbeidsgruppe fra styret i Ung i Kor er med på utformingen og oppfølgingen av prosjektet. De jobber tett med prosjektleder og daglig leder, og rapporterer tilbake til resten av styret. Gruppen fra styret består frivillige som har et særlig engasjement for Tegnsang.

Gruppen består av:

Inga Sandve
Ingeborg Hall
Herbjørg Lind

I tillegg stiller prosjektleder og daglig leder på gruppens egne møter.

4.3 Brukermedvirkning

Spørreskjemaer til dirigentene

Ressursgruppen og arbeidsgruppen vil under hele prosjektet være en del av utformingen av prosjektet. Det legges opp til evaluering av de ulike delene av prosjektet for å kunne gjøre justeringer for å lage et best mulig prosjekt. Spørreskjemaer vil bli sendt til dirigenter etter hver samling. Ressursgruppen og arbeidsgruppen behandler tilbakemeldingene.

“Korets time” Dirigenten har evaluering sammen med koristene.

Det legges opp til at dirigentene får innspill fra barna i korene, og tilpasser aktiviteten etter ønsker fra barna. Dette kan f.eks. være på repertoar, lengde på øvelser og sosiale aktiviteter tilknyttet øvelsene. Dette gjøres gjennom samtaler med barna i korene både i plenum og enkeltvis, avhengig av koristenes alder og behov.

Utprøving av kompetansemateriell

Før lansering av kompetansematerialet vil dirigentene i prosjektet få mulighet til å teste det ut i sine kor og komme med tilbakemeldinger. Tilbakemeldingene blir innhentet gjennom spørreskjema. Kompetansematerialet vil justeres basert på evalueringene. Det legges også opp til at dirigentene kan komme med muntlige innspill til hva kompetansematerialet skal inneholde på en av fagdagene i fase 2 av prosjektet.

4.4 Tilleggsfinansiering og andre ressurser

Ung i Kor har de siste årene hatt opplæringstiltak for dirigenter i Tegnsang. Disse tiltakene kan samlet ses på som et pilotprosjekt. Pilotprosjektet har fått støtte fra Dextra og Krafttak for Sang. For dette prosjektet søkes det om videre støtte fra disse to. Det vil også bli søkt Koralliansen om støtte til deler av prosjektet som handler om dirigentutvikling.

Ikke-økonomisk støtte til prosjektet er frivillige og tilgang på lokaler. Det vil også være viktig å sikre nok påmelding for å få nok sertifiserte dirigenter.

4.5 Formidling av resultater

Formidling av resultatene vil skje gjennom nyhets saker på nettsider og i sosiale medier. Det er også et prosjekt som vil bli presentert i aktuelle forum som medlemsmøter osv.

Ansvarlige for formidlingen av resultatene er Ung i Kor i samarbeid med HLF.

Formidling av prosjektet vil også skje på konserter og arrangementer som korene har.

Formidling av resultater og prosjektet på ulike konferanser osv. med riktig målgruppe.

Prosjektet og resultater vil også bli formidlet gjennom våre internasjonale kanaler, og da i hovedsak gjennom European Choral Association - Europa Cantat. Tegnsang vil være med i et større europeisk prosjekt, SHIFT, som er et kompetansemateriale for hvordan organisasjoner kan inkludere personer med funksjonshemming.

4.6 Forventet verdi for målgruppe og samfunn

Det er forventet at prosjektet vil bidra til å gi barn og unge en meningsfull fritidsaktivitet. Vennskap.

Korene viktige i lokalsamfunnet.

Barn og unge med hørselsvansker og språkvansker blir en del av et sosialt fellesskap.

4.7 Videreføring av prosjektet

Ferdige mål - hva sitter vi igjen med, hvordan videreføre det.

Ung i Kor arbeider aktivt for et inkluderende kormiljø, og ønsker å gi alle barn mulighet å synge i kor, uavhengig av funksjonshemming eller andre utfordringer. Forhåpningen er at vi i etterkant av dette prosjektet er bedre rustet til den oppgaven. På Barne- og familiedepartementets kontaktkonferanse i 2019 uttrykket barn og unge selv at de var særlig opptatt av inkludering og sosial utjevning. Ung i Kor ser på dette som svært viktig og ser på dette som et verktøy for å kunne skape enda flere inkluderende kor, og nå en målgruppe vi i dag ikke når.

Etter prosjektet vil vi sitte igjen med et sertifiseringsverktøy, et metodisk opplegg og kompetansemateriale på Tegnsang. Dette vil bli brukt av Ung i Kor videre for å lære opp andre dirigenter i hvordan de kan gjøre sitt kor til et Tegnsangkor. Ung i Kor mener at dette er et viktig arbeid og vil etter prosjektets slutt fortsette satsingen på Tegnsang gjennom å tilby flere dirigenter sertifiseringen og kurs om Tegnsang. I dette arbeidet vil også dirigentene som er blitt sertifiserte gjennom prosjektet og mentorene bidra som

instruktører og fagpersoner. Etter prosjektet håper vi å kunne danne et nettverk av Tegnsangdirigenter i Norge.

Ung i Kor vil også gjennom European Choral Association - Europa Cantat sitt prosjekt SHIFT videreformidle metodikken, kompetansen, resultatene og erfaringene på europeisk nivå. På den måten legger vi til rette for at Tegnsang kan bli en utbredt metode også i andre deler av verden, enda tegnspråkene ikke er like.

5 LITTERATURLISTE

Hollung-Møllerhaug, L. (2010). Forekomst av språkvansker hos norske barn. Tidsskrift for Norsk Psykologforening, 47. 608-610.

Kermit, P. (2018), *Hørselshemmede barns og unges opplæringsmessige og sosiale vilkår i barnehage og skole - kunnskap over nyere nordisk forskning, NTNU*